

LBRIS

We know
books

Constantin Eretescu

CAPCANA

roman

Spandugino

Editor: Lavinia Spandonide

Director editorial: Paul Marinescu

Redactor: Theodora-Eliza Văcărescu

Revizie: Doina Jela

Tehnoredactor: Ionela Streche

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Eretescu, Constantin

Capcana : roman / Constantin Eretescu. - București : Editura
Spandugino, 2022

ISBN 978-606-8944-86-9

821.135.1

Copyright © Spandugino, 2022

Toate drepturile rezervate Editurii Spandugino.

Editura Spandugino

Strada Docenților, nr. 18, sector 1, București

Comenzi telefonice: 0040 737 730 700

Comenzi prin e-mail: office@edituraspandugino.ro

Comenzi online: www.edituraspandugino.ro

1

Se lăsase seara sau era doar înnorat. Pășea absent pe un câmp nesfârșit, invadat de buruieni înalte cât omul, un spațiu care nu-i era familiar. Într-unul dintre acele momente de neatenție care însoțesc monotonia mersului, doi câini negri, apăruți de nicăieri, se repeziră la el să-l sfâșie. Tresări speriat. Încercă să se ferească. Nu-și dădea seama de unde au venit, cum avea să scape de ei. Cotarle mari, hotărâte să-i ia viața. Incapabil să se miște, le asculta speriat lătrăturile și urmărea boturile lor deschise, îndreptate spre el. Nu-i venea să creadă. Le vedea colții ascuțiți ca niște cuie și ochii. Sclipeau în întuneric, gata să se arunce peste el. Cum avea să scape cu viața? Se uită în jur după ajutor. Atunci îl văzu, mai degrabă îl simți alături de el, pe bătrânul Zahu, bunicul din Siriu. Era în picioare la doi pași în spatele lui, înalt, slab, așa cum îl știa. Îl privea liniștit, cu ochii aceia negri, mari, pe care-i cunoștea bine. Nu scotea un cuvânt. Prezența bătrânului îi potoli treptat inima. Pe neașteptate, lătrăturile se stinseră și fiarele se depărtară în beznă. Când se întoarse spre bătrân, îl văzu cum se topea și el în întuneric. Abia atunci își dădu seama că totul a fost un vis.

Se trezi într-o dimineață transparentă de septembrie, tulburat încă de spaima prin care trecuse. Zări o creangă a arțarului care creștea pe trotuarul din fața casei, alături de fereastra dormitorului. Frunzele ei, colorate de acum într-o nuanță de roz, erau ca obrajii copiilor iarna. Aerul din jurul lor vibra, le accentua forma și le dădea strălucire. Prin geamul închis auzea șopotul lor metalic, ușor ruginit. În depărtare, un cer albastru abstract. Lumina care străbătea sticla ferestrei proiecta pe pătură, pe mâinile și pe fața lui vagi configurații vegetale. Umbra unei frunze dansa pe pătură. Întinse mâna spre ea, dar o pală de vânt o făcu să dispară până s-o apuce. Reapăru aproape îndată după aceea pe mână, tremurând ușor, provocându-l la joacă. Sau încercând, poate, să-l înhațe. Fără să poată spune de ce, în fapt, în afara oricărui motiv, avu sentimentul că ziua care începea avea să fie altfel decât cele obișnuite pentru el, poate că și pentru alții, cu toate că nu putea să spună în ce fel. Visul din zorii zilei avea să și-l amintească după aceea multă vreme.

Gândul că trebuia să plece la lucru îl hotărî să-și adune curajul și să sară din pat în spațiul îngust din dreptul ferestrei. Se mai uită o dată la cer și la frunzele arțarului, după care intră în baie. Pe când se săpunea, se privi în oglindă, încă mai critic câteva minute mai târziu, după ce isprăvi să-și hârșcăie obrazul. Folosea o mașină de bărbierit Schick, cu cinci lamele, care tocmai apăruse, pe care o folosea câte două săptămâni, încercând să verifice pe pielea lui cât de bună era. Sfârșea de fiecare dată prin a o arunca la gunoi, cu toate că tăia încă, scos din fire că nu se uza. În dimineața aceea, Zachary Shepherd, pe

care-l chemase cu ani în urmă Ciobanu Zaharia, avu un prilej suplimentar de nemulțumire. Remarcă, pe când își pieptăna mustața îngustă, prezența câtorva fire albe, ieșite aparent peste noapte, fiindcă nu le mai văzuse. Încercă să le prindă între lamele foarfecii. Cele trei sau patru tentative se dovediră infructuoase. Cutele din jurul gurii erau și ele mai adânci. Îmbătrânea. Aruncă foarfeca în chiuvetă și trecu în dormitor. Ajuns la sfârșit cu operația îmbrăcătului, îndreptă cu o mișcare pătura pe partea cu care se acoperise. În camera de zi, consultă termometrul montat în exteriorul uneia dintre ferestre. Arăta 74 de grade Fahrenheit. Asta însemna ceva mai mult de 20 de grade Celsius. Acul barometrului continua să rămână înțepenit pe „Timp frumos”, de parcă n-ar fi fost decât asta pe lume.

De îndată ce isprăvi ora de curs, Zachary Shepherd își strânse hârtiile de pe masa care slujea drept catedră, părăsi clădirea, traversă strada și străbătu cele două-trei sute de metri până la clădirea principală a colegiului. Urcă scările la etajul al treilea să-și ridice corespondența. Acela fu momentul în care dădu peste toată tevatura. O remarcă imediat ce ajunse pe palier, înainte să împingă ușile batante care dădeau spre coridor. Bărbați necunoscuți se grăbeau într-un mod aproape ofensator, pe un gang care nu ducea decât la secretariatul unei catedre despre care nu știa să fi stârnit până acum un asemenea interes. Pe casa scării un altul trăgea dintr-o țigară și privea fix înaintea lui. Fără să se întoarcă spre el, Zachary Shepherd îi arătă cu degetul detectorul de incendiu de deasupra capului, după care împinse ușa. Abia atunci observă că senzația de agitație era aparentă. Străinii stăteau pe loc, poate că

vorbeau între ei, dar și discuțiile încetară în momentul în care îl văzură apropiindu-se. Doi dintre ei îndoiră brațul și se uitară la ceas. Nou-venitul își dezgoli și el brațul și-și consultă ceasul: unsprezece și șaptesprezece minute.

Primul lucru pe care-l remarcă fu machiajul stricat al secretarei Chloe Seymour. Femeia stătea pe un scaun în colțul dinspre fereastră al biroului și scâncea într-o batistă de hârtie, în vreme ce doi tipi cu aer militaros, pe care nu-i văzuse până atunci, căutau ceva în dreptul biroului din stânga ușii. Unul dintre ei tampona cu o perie cartonul de pe masă. Shepherd salută în felul lui ceremonial, scoțându-și pălăria. Era un gest care provoca mai totdeauna un zâmbet vag ironic – cel salutat astfel, dar mai ales cei de față își aminteau invariabil scene asemănătoare petrecute prin filme europene alb-negru de pe la jumătatea secolului trecut. Ezită între a se îndrepta spre femeia care plângea și a-și vedea de propria lui treabă, însă alege să se ducă spre cutia poștală. Telefonul porni să sune, dar Chloe nu reacționează în niciun fel. Purta, de obicei, rochii tăiate îndrăzneț pentru vârsta ei – nu era departe de momentul pensiei. Cea de astăzi era galbenă ca o păpădie, o culoare tinerească, și se desfăcea generos la piept, într-un decolteu în unghiuri drepte. Fereastră sub care se ghemuise îi lumina părul sur, care se armoniza cu albastrul decolorat de soare al cerului, cu biroul de lemn cafeniu de alături și cu rochia care putea să evoce scene erotice. Avea să rețină toate aceste detalii, pe deplin convins că n-aveau cum să joace vreun rol în ceea ce se petrecea. Telefonul continua să sune. Surprinse privirea unuia dintre cei doi bărbați. Nu era sigur dacă se uita la

secretară ori aștepta să răspundă el, ca unul de-ai casei, ceea ce și făcu până la urmă. Ridică receptorul, spuse că nu era nimeni acolo, să sune mai târziu, peste o oră sau două, și-l puse îndărăt în furcă. Rămase descumpănit cu teancul de corespondență în mână.

— Ce se întâmplă? întrebă, neadresându-se cuiva în particular, dar întors spre Chloe, o tehnică deprinsă dintr-o lungă experiență pedagogică.

Femeia mai suspină de câteva ori, după care înalță capul și-și suflă nasul în ghemotocul de hârtie pe care-l strângea în pumn. Două dăre negre se prelingeau de la coada ochilor până către colțurile gurii, descriau două curbe, pentru a se pierde în adâncimea ridurilor. În chip neașteptat, femeia părea din cale-afară de tristă.

— Debbie, spuse, ceea ce-l făcu pe Zachary Shepherd să se mire.

Era un lucru bine știut că cele două femei nu se iubeau din cale-afară și nu scăpau niciun prilej să-și arate sentimentele. Totul se trăgea de când Debbie Lewis fusese angajată secretară principală, în ciuda faptului că cea care scâncea ghemuită în colțul biroului fusese funcționara școlii mai bine de două decenii. Poziția de subalternă a unei fetișcane drăguțe și prea adesea lipsite de măsură n-avea cum să-i fie pe plac. Drept e că absolvise o școală de administrație care o îndreptătea să ocupe postul. Dar lucrul acesta nu părea s-o impresioneze. Ținuse să-i aducă la cunoștință până și lui, la vreo lună după angajarea fetei. Poveste acum veche de doi ani. Îi spusese atunci, clipind complice, că Debbie ușurase decizia șefului de la personal în dimineața în care intrase în biroul lui îmbrăcată

într-o fustiță de o palmă și cu ciorapii găuriți în locuri strategice, ultima modă.

— Cine poate ști ce i-a mai arătat atunci, ținuse să adauge.

Aflase cumva că erau multe domeniile la care șeful acela nu se pricepea și unul în care era, de bună seamă, expert. Confesiunile pe această temă declanșau în Zachary Shepherd un sistem de apărare pe care-l adoptase în cursul anilor și care continua să funcționeze bine. Rămânea uitându-se în ochii interlocutorului până când acesta își muta privirea de la el. Izbutea astfel să mimeze participarea la o conversație pe care nu o mai urmărea, până se petrecea declicul, și cel ce se dedase confesiunilor realiza că omul cu care vorbea nu-l mai asculta. Acela era momentul în care îi întorcea spatele și-l readucea și pe el la realitate. Totuși, ce era de înțeles din plânsul lui Chloe Seymour? Că Debbie fusese avansată pe post de profesor, poate că ajunsese mai sus, decan, sau ocupase locul suprem, al rectorului? Femeia își tampona ochii și plângea cu adevărat. Îi arată cu bărbia biroul celălalt, unde-și făceau de lucru cei doi necunoscuți. Zachary Shepherd se duse la coșul de gunoi să-și sorteze corespondența. Aruncă, așa cum făcea întotdeauna, reclamele, apoi plicurile venite de la bănci – îi ofereau împrumuturi cu dobânzi pe care nu le putea plăti –, invitațiile să se înscrie în fel de fel de asociații și, la urmă, cu mai mare plăcere, scrisorile de la societățile caritabile, care-i cereau invariabil bani și-i indicau chiar și suma cu care trebuia să contribuie. Nu era nimic de reținut nici în ziua aceea.

— Dar a murit, exclamă Chloe cu vocea unui crainic sportiv care anunță marcarea unui gol îndelung așteptat.

Zachary Shepherd se mulțumi să se întoarcă spre ea. Își spuse că ceea ce o exasperase trebuie să fi fost faptul că el își vedea de treburile zilnice de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, atunci când, în realitate, se petrecuse ceva dramatic și ireversibil.

— Cum nu știi? Toți știu. A fost omorâtă, spuse și rămase de astă dată cu privirea ațintită asupra lui.

Abia atunci se întoarse cu adevărat în direcția biroului lui Debbie. Îi văzu la lucru pe cei doi și înțelese că ceea ce făceau era că strângeau probele pe baza cărora aveau apoi să condamne la închisoare pe viață, poate chiar la moarte, pe cel care comisese crima, prelungind astfel ciclul morții, reversul ciclului celuilalt, pornit din iubire și credință. Într-un fel sau altul, toate acestea aveau să le perturbe tuturor viața. Asemenea întâmplări nu se rezolvă peste noapte, chiar atunci când ucigașul este repede identificat. Societatea a dezvoltat un întreg scenariu al recuperării. Morțile, chiar și cele comune, cu atât mai mult asasinatelor, sunt transformate în evenimente, apar supra-dimensionate, pentru a da vieților o însemnătate pe care, cel mai adesea, nu au avut-o. Procedează astfel ca să ne dovedească tuturor că legea și ordinea sunt principiile care ne guvernează existența. Chiar atunci când lucrurile nu stau tocmai așa. Urmări gesturile precise, de-a dreptul artistice, cu care unul dintre cei doi, un bărbos de vreo șaizeci de ani, întindea acum cu pensula un praf alb peste dulapul din spatele biroului. Examina apoi rezultatul cu nasul lipit de metalul ușii. Avea să găsească acolo și amprentele lui. Cu vreo săptămână în urmă, la rugămintea lui Debbie, umblase în dulapul acela după un dosar.

Ce puteau dovedi ele? Nici nu observă că unul dintre străinii care invadaseră coridorul intrase în secretariat și se apropiase de el. Plimbă pe dinaintea lui o legitimație pe care o scoase din buzunar.

— Poate că ai ceva timp să stăm de vorbă, spuse, atingându-l ușor cu palma.

— Sigur, răspuse, sigur.

Viața avea această particularitate curioasă că împlinea dorințele înainte ca ele să apuce să fie formulate în mod conștient. Poate că tocmai în asta stătea marea ei putere. I se mai întâmplase. Făcuse această descoperire la vreo lună după ce emigrase. Găsise de lucru într-un magazin de vechituri. Hamal, vânzător, casier, om bun la toate. Singurul salariat al prăvăliei. Venea de acasă pe jos vreo trei kilometri, fiindcă orașelul nu avea niciun fel de mijloace de transport în comun, și, când ajungea, Mark, proprietarul, îi spunea că în ziua aceea nu avea nevoie de el, putea să se descurce singur. Să vină mâine. Făcea tot drumul înapoi, pe șosea – patronul închiriasse spațiul unei foste săli de sport de la marginea orașului –, umblând ca un om beat prin zăpadă, pentru a se feri din drumul mașinilor. Când ajungea acasă era frânt, nu mai putea face nimic. A doua zi la fel. Dar să vină negreșit mâine. Cam a cincea zi, pe drumul către casă, se gândi intens la propria lui viață, la omul care-l hărțuia în felul acela, la mizeria pe care i-o provoca nepăsarea celui care nu avea de plătit chirie. Dar mai cu seamă la Gwen, fata cu care se căsătorise, de care-și legase viața și care, neîndoielnic, aștepta mai mult de la el. Voia să-i arate că se străduiește să devină parte a societății noi în care ajunsese și că aspiră la mai mult decât funcția

de vânzător din care își câștiga acum existența. Mărturie erau zecile de scrisori pe care le trimitea la universitățile de pe întinsul întregii Americi. Spera să izbândească. Dar, până realiza ceva, trebuia să se confrunte cu Mark. Se trezi visând la o modalitate în care-i putea răspunde și el. Și, aproape fără să vrea, se concentrează asupra copilului acestuia, un băiețel gras, de vreo opt ani, căruia îi plăcea să răstoarne rafturile cu boarfe din prăvălie, știind că el era acela care avea să vină pe urmele lui și să le pună în ordine fără să crâcnească. Merita pedepsit, nu știa exact cum, să simtă și el o durere, să descopere suferința. După aproape o săptămână, îndată ce ajunsese acasă, primi telefonul patronului. Îl suna disperat de o jumătate de ceas. Îl ruga să vină și să-și facă timp și în zilele următoare, să-și aducă mâncare, să rămână acolo toată ziua. Băiatul, uite că i-a uitat numele, făcuse temperatură. Dimineața fusese perfect sănătos, dar acum avea patruzeci de grade. Doctorul se temea de pneumonie, îl internase la spital, de-acolo-l suna. A, da, cheia. O găsești în cutia poștală de lângă ușă. A trebuit să închid prăvălia, să gonesc oamenii. Ajută-mă. Zachary Shepherd avu surpriza să audă o voce umană, de părinte care suferă pentru copilul lui, care-l mișcă până la lacrimi. Gândul că el fusese acela care-l îmbolnăvisese îi paraliză voința. Încercă, fără mult succes, să se dezbrace de sentimentul de culpă. Aflase în zilele următoare că maladia se datora unui virus. Asta însemna că se aflase în corpul lui înainte ca el să-l fi fixat în colimatorul gândului. Rămânea, e drept, posibilitatea ca el să-i fi declanșat acțiunea distructivă. Magie sau nu, ajunsese să se teamă de puterea propriului său gând. Nu găsise atunci

niciun argument convingător că lucrurile nu s-au petrecut astfel. Până la urmă uitase totul. Își găsisse o slujbă la fel de proastă, dar mai puțin nesigură, în centrul orașului și plecase de la Mark fără să-i spună măcar la revedere. Iar el, revenit la vechile sentimente, uitase să-i plătească ultima săptămână de muncă. Asta a pus, într-un fel, capăt și remușcărilor lui. Îi veni în minte întâmplarea de atunci în vreme ce se îndrepta spre prima sală de clasă de lângă secretariat, însoțit de bărbatul care-i arătase legitimația, sub privirile străinilor înșirați în lungul coridorului.

O sală mare, cu un televizor în colțul din stânga sus, cățarat pe un suport metalic, două table fixate în pereți, de o parte și de alta a ușii, apoi un șir de mese care formau un dreptunghi ce acoperea mai toată suprafața. Scaune de diferite forme și vârste de jur împrejur, lăsând vizibil parchetul murdar din centrul patruleterului. Încăperea slujea ca sală de clasă mai mult pentru asistenții tineri, care nu puteau pretinde ceva mai bun, dar, în principal, servea pentru ședințele catedrei. În momentul în care intrară, în sală se aflau deja patru perechi de oameni. Primul pe care-l remarcă fu Mike Bird. Gesticula cu capul sucit în sus, de parcă ar fi citit de pe tavan textul pe care-l recita tânărului dinaintea lui. Acesta trecuse în spațiul din interiorul dreptunghiului și asculta cu un aer sceptic. În fața lui era un carnet deschis, pe care nu notase decât câteva cuvinte. Din profil, colegul lui Zachary Shepherd semăna cu un profet care s-a supus unei îndelungate înfometări. Arătătorul lung desena pe tavan viziuni complicate, pe care le descria interlocutorului sceptic și lipsit de credință aflat înaintea lui. Când auzi ușa, Mike tresări, întoarse

capul, îl zări, flutură mâna, săltă resemnat umerii și revăni la poziția inspirată în care stătuse. Dincolo de el era Susan McCormack, de la engleză, și doi asistenți tineri de la istorie, parcă. Își povestea fiecare impresiile.

Necunoscutul care-l conducea îndepărtă un scaun de masă și-i făcu semn să se așeze. Apucă el însuși scaunul de alături, încălecă masa, îl puse înaintea lui și se așeză în interiorul dreptunghiului, întocmai cum procedaseră ceilalți. Abia atunci se uită la el pentru prima oară. Un bărbat masiv, cu o față asimetrică, bulbi mari de carne de mărime inegale plasate deasupra sprâncenelor, sub ochi, mai mult sub cel stâng, și în jurul gurii, evocându-i lucrarea neterminată a unui sculptor care a pus ghemotoace de lut pe capul modelului, dar n-a apucat să le întindă. Fălcos. Îmbrăcat într-un indescriptibil costum de culoarea nisipului. Cincizeci, poate că cincizeci și cinci de ani. Păr de culoarea cenușii. Față roșie, lucioasă, de om care a patrat mulți ani în frig pe străzi. Poate că și seboree. Sub pleoapa stângă, un neg care mai anima o privire altfel inexpresivă. Maxilarul de jos, proiectat înainte, îi dădea o înfățișare de om sigur pe sine. Apartenența îndelungată la o instituție care-și impune autoritatea cu ajutorul pistolului îi conferise aerul arogant pe care-l afișa, de parcă el însuși ar fi fost o emblemă a ei.

— Steve Maynard, se prezentă, fără să-i întindă mâna. Detectiv.

— A, da. Zachary Shepherd, spuse. Profesor.

Vocea, prea tare, îi făcu pe cei prezenți să întoarcă spre ei capetele. Zachary Shepherd îi salută scoțându-și pălăria. Susan McCormack găsi scena comică și izbucni